

Oral protetik

Om specialiteten

Specialiteten oral protetik karaktäriseras av diagnostisering och behandling av patienter som på grund av t.ex. trauma eller medfödda eller förvärvade sjukdomar eller tillstånd har komplicerade vävnadsförluster i tänder, käkar och ansikte. I behandlingen ingår ersättning av förlorad vävnad med proteser av olika slag. Syftet med behandlingen är att återskapa funktion, komfort och estetik.

Kompetensområdet omfattar bl.a.

- fördjupade kunskaper om dentala material,
- kunskaper om toxikologi,
- fördjupade kunskaper om oralmotorisk funktion och parafunktion,
- kunskaper om psykologi, fonetik och estetik, och
- avancerad bettrehabilitering.

Samverkan med andra specialiteter och professioner eller yrkesgrupper i tandvården såväl som i hälso- och sjukvården är centralt för specialiteten.

Om målbeskrivningen

Tandläkarnas ST är en målstyrd utbildning vilket innebär att den utgår från uppsatta mål. Dessa mål finns presenterade i en målbeskrivning för varje specialitet. I målbeskrivningen anges den kompetens som en nybliven specialist inom specialiteten ska ha. Den ska användas i utformningen av en ST-tandläkares utbildning och vid bedömningen av hans eller hennes kompetens.

Målbeskrivningen är indelad i olika delmål. De har olika omfattning och kan ta olika lång tid att uppnå. Några av delmålen är specialitetsövergripande (SÖ). De är likadant formulerade och gäller för flera specialiteter. Andra är specialitetsspecifika och gäller alltså endast för en specialitet.

Delmålen består av strecksatser. Vissa av dem inleds med formuleringen ”uppvisa kunskap om” och anger vilka *kunskaper* som en ST-tandläkare ska ha tillägnat sig under utbildningen. Andra inleds med ordet ”kunna” och anger antingen *färdigheter* eller *förhållningssätt* som en ST-tandläkare ska ha utvecklat under sin utbildning.

Odontologiskt omhändertagande används i målbeskrivningen som en vid benämning för de åtgärder som en tandläkare vidtar inom ramen för sin specifika specialistkompetens, såväl polikliniskt som i slutenvård. Åtgärderna omfattar t.ex. utredning, bedömning, diagnostisering, prognostisering, behandling och uppföljning. Behandlingen kan vara såväl förebyggande som rehabiliterande, såväl kirurgisk som icke-kirurgisk. Även remittering till andra aktörer i vård (tandvård och hälso- och sjukvård) och omsorg kan ingå i *odontologiskt omhändertagande*.

Målbeskrivning för specialiteten oral protetik

Denna målbeskrivning innehåller delmålen:

SÖ 1 – SÖ 9

Oral protetik 1 – Oral protetik 11

Specialitetsövergripande delmål

SÖ 1	Kompetenskrav
Leda professionsutvecklingen	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna ta ansvar för utvecklingen av undersöknings- eller behandlingsrutiner inom den egna specialiteten – kunna förmedla kunskaper inom den egna specialitetens ämnesområde till olika målgrupper – kunna ta ansvar för samverkan mellan den egna specialiteten och t.ex. andra specialiteter, professioner och organisationer – kunna ta ansvar för det kontinuerliga lärandet på arbetsplatsen – kunna ta ansvar för att förbättrande åtgärder genomförs med utgångspunkt i systematiska utvärderingar av arbetsplatsens processer och rutiner – kunna ta ansvar för integrering och utfasning av tekniker och metoder

SÖ 2	Kompetenskrav
Samhällsodontologi	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna tillämpa lagar och andra författningar som gäller för specialisttandvården – uppvisa kunskap om specialisttandvårdens styrning och organisation – uppvisa kunskap om faktorer som påverkar hälsan och skillnader mellan olika grupper i samhället i fråga om den orala hälsan – uppvisa kunskap om hur insatser på samhällsnivå kan påverka den orala hälsan hos befolkningen och hur insatserna kan organiseras

SÖ 3	Kompetenskrav
Kommunikation, pedagogik och samarbete	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none">– kunna presentera och förklara odontologisk eller medicinsk information på ett tydligt och tillgängligt sätt, såväl muntligt som skriftligt– kunna anpassa sättet att kommunicera med patienter och närstående med utgångspunkt i individuella behov och kommunikativa förmågor– kunna ge patienter och närstående svåra besked respektfullt, empatiskt och med lyhördhet– kunna planera och genomföra undervisning för olika målgrupper– kunna handleda och instruera kollegor och andra medarbetare– kunna ta ansvar för det multiprofessionella teamarbetet kring enskilda patienter

SÖ 4	Kompetenskrav
Vetenskap	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none">– kunna delta i kunskapsutvecklingen inom den egna specialiteten– kunna kritiskt granska och värdera odontologisk eller medicinsk vetenskaplig information– kunna tillämpa ett vetenskapligt förhållningssätt i det dagliga arbetet

SÖ 5	Kompetenskrav
Etik	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none">– kunna identifiera etiska problem och analysera dem på ett strukturerat sätt– kunna hantera värdekonflikter i det dagliga arbetet

SÖ 6	Kompetenskrav
Mångfald och jämlikhet	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om hur diskriminering och ojämlikhet i samhället uppstår – uppvisa kunskap om hur diskriminering och ojämlikhet i tandvården kan förebyggas och motverkas

SÖ 7	Kompetenskrav
Patienter med särskilda behov	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna identifiera patienter med särskilda behov och vidta adekvata åtgärder – kunna samarbeta i nätverk kring patienter med särskilda behov

SÖ 8	Kompetenskrav
Barn	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om barns normala utveckling – uppvisa kunskap om förhållanden under vilka barn kan fara illa, risk- och skyddsfaktorer i samband med att barn far illa samt tecken på att barn far illa

SÖ 9	Kompetenskrav
Geriatric	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna anpassa det odontologiska omhändertagandet av äldre patienter med utgångspunkt i deras särskilda förutsättningar och behov

Specialitetsspecifika delmål

Oral protetik 1	Kompetenskrav
Psykologi och psykiatri	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none">– uppvisa kunskap om hur psykisk ohälsa och psykiatriska sjukdomar och tillstånd kan interagera med odontologiska behandlingar– kunna odontologiskt omhänderta patienter med psykisk ohälsa eller psykiatriska sjukdomar eller tillstånd
Oral protetik 2	Kompetenskrav
Odontologiskt omhändertagande vid hematologiska och onkologiska sjukdomar och tillstånd	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none">– uppvisa kunskap om hur hematologiska och onkologiska sjukdomar och tillstånd kan interagera med orala sjukdomar och tillstånd– kunna odontologiskt omhänderta patienter med hematologiska eller onkologiska sjukdomar eller tillstånd
Oral protetik 3	Kompetenskrav
Reumatologiska sjukdomar och tillstånd och övriga systemsjukdomar	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none">– uppvisa kunskap om reumatologiska sjukdomar och tillstånd och övriga systemsjukdomar som kan påverka orala sjukdomar och tillstånd– kunna bedöma hur reumatologiska sjukdomar eller tillstånd eller övriga systemsjukdomar hos en patient interagerar med protetisk rehabilitering

Oral protetik 4	Kompetenskrav
Öron-, näs- och halssjukdomar	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om sjukdomar och tillstånd i öron-, näs- och halsområdet som kan påverka orofaciala sjukdomar och tillstånd – uppvisa kunskap om hur protetisk rehabilitering kan orsaka problem i öron-, näs- och halsområdet

Oral protetik 5	Kompetenskrav
Röst- och talrubbningar	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om normal röst- och talfunktion – uppvisa kunskap om hur protetiska konstruktioner kan påverka talfunktionen – kunna bedöma hur protetisk rehabilitering påverkar patienters talfunktion – kunna omhänderta patienter som har talrubbningar till följd av protetisk rehabilitering

Oral protetik 6	Kompetenskrav
Oralpatologiska sjukdomar och tillstånd	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om etiologi till samt patogenes och histopatologi vid orala slemhinneförändringar – uppvisa kunskap om symtom på och diagnostisering av orala slemhinneförändringar – uppvisa kunskap om etiologi till samt patogenes och histopatologi vid förändringar i orala hårdvävnader och angränsande mjukvävnader – uppvisa kunskap om symtom på och diagnostisering av förändringar i orala hårdvävnader och angränsande mjukvävnader

Oral protetik 7	Kompetenskrav
Toxikologi	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none">– uppvisa kunskap om toxiska och allergiska reaktioner som kan sättas i samband med dentala material– uppvisa kunskap om utredning och diagnostisering vid symtom som kan sättas i samband med dentala material– kunna odontologiskt omhänderta patienter med symtom som kan sättas i samband med dentala material– uppvisa kunskap om hantering av dentala material som kan ge toxiska eller allergiska reaktioner

Oral protetik 8	Kompetenskrav
Radiologi	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none">– uppvisa kunskap om metoder inom radiologi som har betydelse för behandlingsplanering och odontologisk behandling vid missbildningar och vävnadsförluster i tänder, käkar och omgivande vävnader– kunna bedöma radiologiska undersökningsresultat vid odontologiskt omhändertagande av patienter med missbildningar eller vävnadsförluster i tänder, käkar och omgivande vävnader

Oral protetik 9	Kompetenskrav
Läkemedel	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none">– uppvisa kunskap om hur läkemedelsbehandling kan påverka orala sjukdomar och tillstånd– kunna bedöma hur läkemedelsbehandling av patienter påverkar prognosen för rehabiliterande insatser

Oral protetik 10	Kompetenskrav
Protetisk rehabilitering av barn och ungdomar	Den specialistkompetenta tandläkarens ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna anpassa planering, genomförande och uppföljning av rehabiliterande åtgärder med utgångspunkt i växande individers särskilda förutsättningar och behov

Oral protetik 11	Kompetenskrav
Diagnostisering, behandling och uppföljning	Den specialistkompetenta tandläkarens ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna värdera och tillämpa metoder för undersökning och diagnostisering som används inom oral protetik – uppvisa kunskap om dentala materials och protetiska konstruktioners egenskaper och användningsområden – uppvisa kunskap om plastikkirurgiska behandlingsmetoder för korrigerande av orofaciala defekter – uppvisa kunskap om dentoalveolär kirurgi, implantatbehandling, ortognatkirurgi och rekonstruktiv kirurgi – kunna planera och prognostisera protetisk rehabilitering – kunna odontologiskt omhänderta patienter med behov av rehabiliterande åtgärder till följd av implantatbehandling, ortognatkirurgi eller rekonstruktiv kirurgi – kunna odontologiskt omhänderta patienter med behov av rehabiliterande åtgärder till följd av orala sjukdomar, trauma eller störningar i tändernas hårdvävnad – kunna tillämpa och följa upp kostrådgivning i samband med protetisk behandling – kunna odontologiskt omhänderta patienter med smärta eller funktionsstörningar till följd av rehabiliterande åtgärder